

Discussienota Bod Eemnes RES 2.0

College van B&W
oktober 2022

Aanleiding

De gemeente Eemnes maakt onderdeel uit van de RES regio Amersfoort. De gemeenten binnen deze RES regio hebben in 2021 gezamenlijk een Regionale Energie Strategie (RES 1.0) opgesteld. Deze RES 1.0 is door de afzonderlijke raden van de deelnemende gemeenten vastgesteld.

In de RES 1.0 van de regio Amersfoort is vastgelegd dat er in 2030 tenminste 0,5 TWh aan hernieuwbare elektra wordt opgewekt; het zogenaamde energie-bod. De opwekking van deze energie komt uit een mix van zonnepanelen en windturbines. Vanuit de deelnemende gemeenten is aangegeven op welke wijze er bijgedragen kan worden aan het realiseren van het energie-bod.

In de RES 1.0 was de totale aangedragen opwekcapaciteit in 2030 ca. 0,96 TWh. Deze overprogrammering was bewust gedaan in de verwachting dat een deel van deze capaciteit in de toekomst mogelijk niet realiseerbaar zou zijn. En dat bleek een terechte aanname tijdens de eerste voortgangsevaluatie van de RES 1.0. De potentiële energieopwekking in 2030 was op dat moment gedaald tot 0,57 TWh, o.a. door ingediende moties en amendementen. Daarbij tekende zich ook een verschuiving af binnen de energiemix; van een goede balans tussen wind- en zonne-energie naar een oververtegenwoordiging van zonne-energie.

In het najaar van 2021 werd daarnaast duidelijk dat het hoofdelektriciteitsnet van TenneT met een congestieprobleem kampt. Als gevolg daarvan kunnen nieuwe projecten voor grootschalige, duurzame energieopwekking niet op korte termijn op het elektriciteitsnet worden aangesloten.

Onlangs heeft de provincie Utrecht een tussenbalans opgesteld voor de RES 1.0, waarin de voortgang van duurzame elektraopwekking is opgenomen. Uit deze voortgangsrapportage blijkt dat de verwachte opwekcapaciteit opnieuw fors is gedaald, en daarmee zelfs onder het energie-bod van 0,5 TWh uitkomt. Belangrijke oorzaak voor de daling is het wegvallen van beoogde locaties voor windturbines, vooral het gevolg van gewijzigde politieke standpunten.

Hierdoor gealarmeerd heeft de provincie Utrecht alle gemeenten binnen de RES regio Amersfoort een brief (**bijlage**) gestuurd. Daarin geeft de provincie aan dat zij voor 1 december 2022 graag concrete bestuurlijke voornemens van de gemeenten ontvangt voor extra windlocaties of windzoekgebieden. Als de reacties van de gezamenlijke gemeenten niet leiden tot voldoende (nieuwe) windlocaties, dan wil de provincie gebruik gaan maken van de ruimtelijke bevoegdheid. Concreet betekent dit dat de provincie de regie op dit onderwerp terugneemt en tot aanwijzing van windlocaties kan overgaan.

Het door de ondergrens zakken van het energie-bod én de dreiging dat de gemeenten de regie over de plaatsing van windturbines gaan verliezen, zijn aanleiding voor deze notitie en de komende discussie over dit onderwerp.

Doel

Het college van B&W wil graag op basis van deze notitie en de daarin beschreven scenario's, met uw raad in discussie gaan over het huidige beleid van Eemnes voor windenergie. En over de eventuele bereidheid van uw raad om een heroverweging van dit beleid bespreekbaar te maken. Het doel is om aan het einde van de discussie duidelijk te hebben of er, in lijn met de vraag van de provincie, draagvlak is voor een formele behandeling van het windbeleid in Eemnes. En zo ja, wat het college van B&W hierover kan melden in een officiële reactie op de brief van de provincie Utrecht.

Het uitgangspunt van het college is om de regie op grootschalige energieopwekking in Eemnes in eigen hand te houden. Daarvoor zal het college wel met een robuuste reactie richting de provincie moeten komen die recht doet aan de gevoelens van uw raad. Als dat niet lukt op het onderwerp windenergie, dan tenminste op zonne-energie met een relevante omvang.

Huidig beleid van Eemnes voor wind- en zonne-energie

In de aangenomen motie '**CDA inzake raadsbesluit RES regio Amersfoort 1.0**' van 26 april 2021 draagt de raad het college op om m.b.t. Eemnesser grondgebied '**de komende jaren de focus te hebben op pv-systemen en niet op grootschalige opwek van windenergie. En dit te volharden gedurende 2 jaar**' (= tot 26 april 2023). Plaatsing van windturbines binnen de gemeentegrenzen van Eemnes is daarmee momenteel niet mogelijk.

In het huidige coalitieakkoord is daarnaast opgenomen dat de ontwikkeling van zonnevelden pas bespreekbaar wordt als over 2 jaren (=2024) is gebleken dat ultradiepe geothermie (UDG) in Eemnes geen oplossing biedt voor de opwekking van hernieuwbare elektra. Eemnes richt zich in haar beleid primair op de ontwikkeling van zon op daken.

Als gevolg van het huidige beleid heeft Eemnes geen uitnodigingskader opgesteld voor de grootschalige opwekking van hernieuwbare elektriciteit.

Doelen van RES-regio en van de provincie voor windenergie

Voor het energie-bod van 0,5 TWh gaat de vastgestelde RES uit van een verdeling van 60% zon (0,3 TWh) en 40% wind (0,2 TWh). Dit vertaalt zich in 10 windturbines van ca. 5 MW en tenminste 300 ha. aan zonnepanelen (op dak en land).

De winddoelstelling van de provincie ligt iets hoger, namelijk op 50% windenergie (0,25 TWh). Het aantal beoogde windturbines komt bij deze verhoudingen op 13, en de hoeveelheid zonnepanelen op tenminste 250 ha.

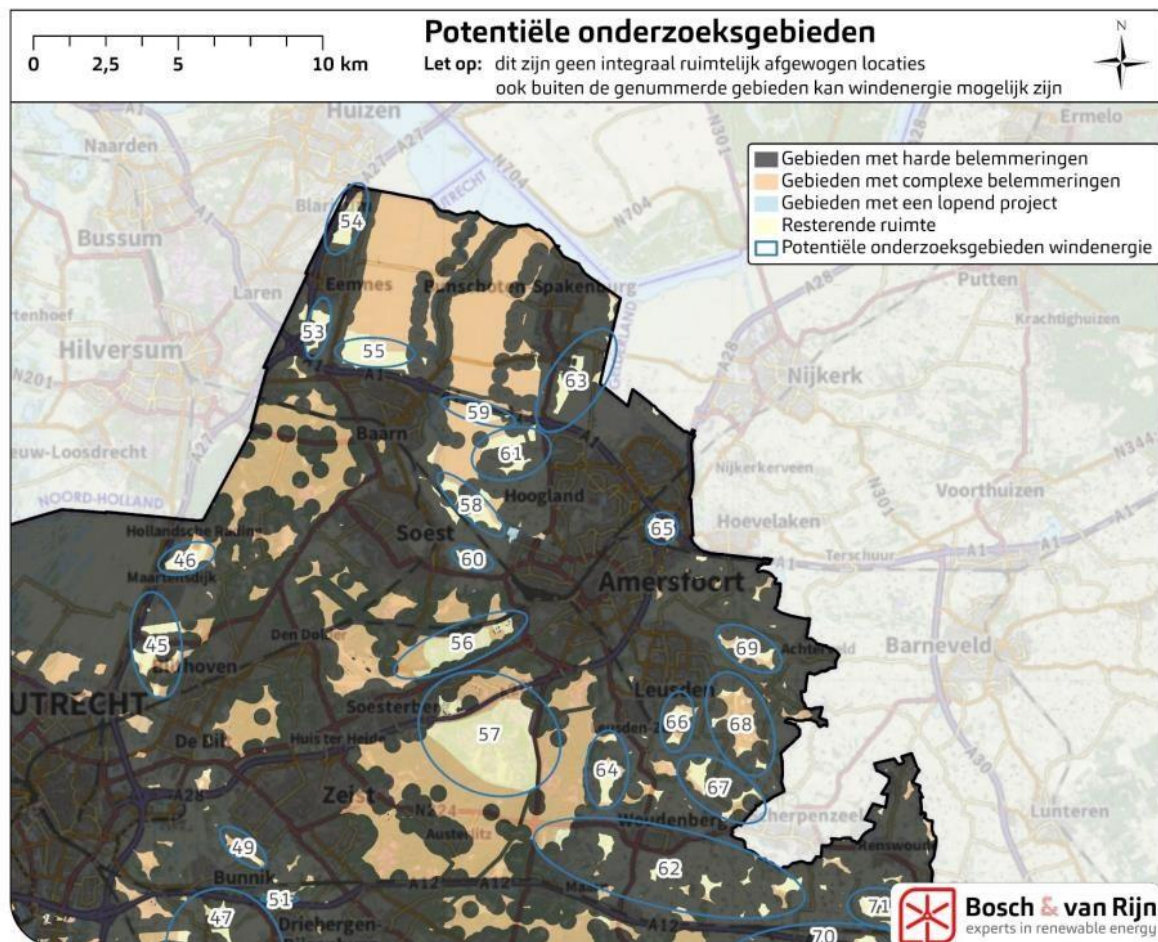
Ter vergelijking; het bestaande zonneveld A1 in Eemnes is net onder de 7 ha. groot en levert jaarlijks 0,005 TWh aan energie op. Dat is 1% van het energie-bod uit de RES 1.0.

De nadruk in dit discussiestuk ligt, vanwege de oproep van de provincie, op windenergie. Maar ook de opgave in de RES voor zon op land is nog niet volledig ingevuld. Het mogelijk maken van zonnevelden draagt dus nog steeds bij aan het robuust en haalbaar maken van het energie-bod van 0,5 TWh.

Ondersteunend onderzoek naar locaties voor windenergie

Om gemeenten houvast te geven in de discussie rondom windenergie heeft de provincie een onderzoek laten uitvoeren naar potentiële gebieden voor windturbines binnen de RES regio Amersfoort (**rapport Bosch & van Rijn; bijlage**). In het rapport zijn locaties/gebieden aangegeven

waar plaatsing van windturbines niet gehinderd worden door harde, wettelijke beperkingen of door andere, complexe beperkingen. Het rapport laat zien dat er in Eemnes drie gebieden overblijven waar deze criteria niet leiden tot een definitieve uitsluiting op voorhand (p. 20 van het rapport, gebieden # 53, 54 en 55).

Geschiktheid van de potentiële onderzoeksgebieden

De genoemde onderzoeksgebieden zijn nog niet diepgaand geanalyseerd. Wel is er lokaal gekeken of er, op basis van algemene vuistregels over windturbines, voldoende ruimte is binnen ieder gebied om tenminste twee windturbines te plaatsen. Dit is van belang omdat het provinciale beleid gericht is op plaatsing van windturbines in groepen van twee of meer (artikel 5.4 omgevingsverordening provincie Utrecht).

De gehanteerde vuistregels voor windturbines zijn;

- tenminste 300 meter afstand tot woningen buiten een woonkern;
- tenminste 400 meter afstand tot een woonkernen;
- tenminste 900 meter afstand tussen twee windturbines.

Dit leidt tot de volgende lokale beoordeling:

Potentieel onderzoeksgebied # 53

Hier lijkt onvoldoende ruimte voor de plaatsing van twee windturbines. Bij de lokale beoordeling is rekening gehouden met de toekomstige uitbreiding van woonwijk Zuidpolder. De resterende ruimte is niet voldoende om de windturbines op de minimaal gewenste afstand van elkaar te plaatsen.

Potentieel onderzoeksgebied #54

De ruimte voor de plaatsing van twee windturbines lijkt hier twijfelachtig, maar wellicht niet onmogelijk. De onderlinge afstand tussen twee windturbines is haalbaar binnen dit gebied, maar de minimaal haalbare afstand tot woningen ligt op sommige plekken maar net boven de 300 meter. Zoals gezegd is deze afstand een vuistregel. De werkelijke minimale afstand tussen een windturbine en woningen wordt bepaald op basis van geluid(overlast). De regels hiervoor worden binnenkort (Q1 2023) opnieuw vastgesteld.

Zou plaatsing van twee windturbines in dit gebied toch plaatsvinden, dan vormt dit een ernstige beperking/belemmering voor een Ontwikkelvisie voor eventuele woningbouw en/of (uit)plaatsen van sport en recreatie ten noorden van de huidige kern van Eemnes tot aan de Stachouwerweg. Verdere uitbreiding van de woonkern in die richting lijkt dan niet reëel. Bovendien ligt in het uiterst noordelijke deel een zogenaamd NNN-gebied waardoor dit onderzoeksgebied ongeschikt lijkt.

Potentieel onderzoeksgebied #55

In dit gebied langs de A1 lijkt het binnen de vuistregels mogelijk om twee tot drie windturbines te plaatsen. Daarmee is dit gebied, vanuit provinciaal perspectief, het meest voor de hand liggend voor nader onderzoek. Ook als er rekening wordt gehouden met woningbouw op het Ocriet-terrein lijken tenminste twee windturbines mogelijk in dit gebied.

Saillant detail is dat de gemeente Baarn bij de behandeling van de RES een motie heeft aangenomen over deze locatie in Eemnes, namelijk:

Locaties in trede 4 (verkenningfase NP RES) en/of categorie 3 (NMU en Energie Samen) te verkennen voor de zogenoemde restopgave en waar mogelijk mee te nemen in de lokale uitnodigingskaders, met uitzondering van: het zoekgebied voor het plaatsen van één tot drie windmolens langs de noordzijde van de A1 (in Eemnes) ten noorden van Baarn.

Regie windenergie bij gemeenten of bij de provincie?

Zoals is aangegeven bij de behandeling van o.a. de Regionale Energiestrategie 1.0 heeft de provincie de aanwijzing van windenergielocaties in eerste aanleg bij gemeenteraden gelaten. Daarom verzoekt de provincie nu ook alle gemeenten binnen de RES-regio Amersfoort om hun eigen beleid voor windturbines nogmaals tegen het licht te houden, en aan te geven of eventuele belemmeringen voor de ontwikkeling van windturbines kunnen worden weggenomen.

De provincie onderkent dat een gemeentelijke heroverweging van het windturbinebeleid niet zondermeer leidt tot de gewenste hoeveelheid windlocaties. Daarom wijst de provincie erop dat, bij onvoldoende resultaat, de regie teruggenomen kan worden door de provincie, en er gebruik gemaakt kan worden van de bevoegdheid om windturbinelocaties aan te wijzen. Bij aanwijzing van een windlocatie door de provincie wordt de bestuurlijk invloed van de gemeente in het traject sterk beperkt.

Volharding in de huidige gemeentelijke standpunten rondom windenergie zal er zeker toe leiden dat de provincie de regie over windturbinelocaties voor sommige gemeenten (waaronder Eemnes) naar zich toe zal trekken. Voor de gemeenten die ontwikkeling van windturbines wél oppakken zal de provincie dat niet doen. Daarmee komt de gezamenlijkheid van de gemeenten binnen de RES-regio Amersfoort mogelijk onder druk te staan.

Deze gezamenlijkheid van de gemeenten is van essentieel belang in het verdere proces richting RES 2.0 en verder. Deze RES kan niet tot stand komen als één of meer gemeenten zich onttrekken aan de

gezamenlijke verantwoordelijkheid om het energie-bod gestand te doen. In de praktijk zou dit ertoe leiden dat er extra druk komt op de gemeenten die wél bereid zijn grootschalige zon- en/of windprojecten te realiseren.

Als gemeenten, die nu geen windturbines in het beleid hebben opgenomen, bereid zijn om dit beleid inhoudelijk te behandelen in hun raden, dan is de verwachting dat zij ook de ruimte/tijd krijgen om dit proces op een zorgvuldige manier te doorlopen.

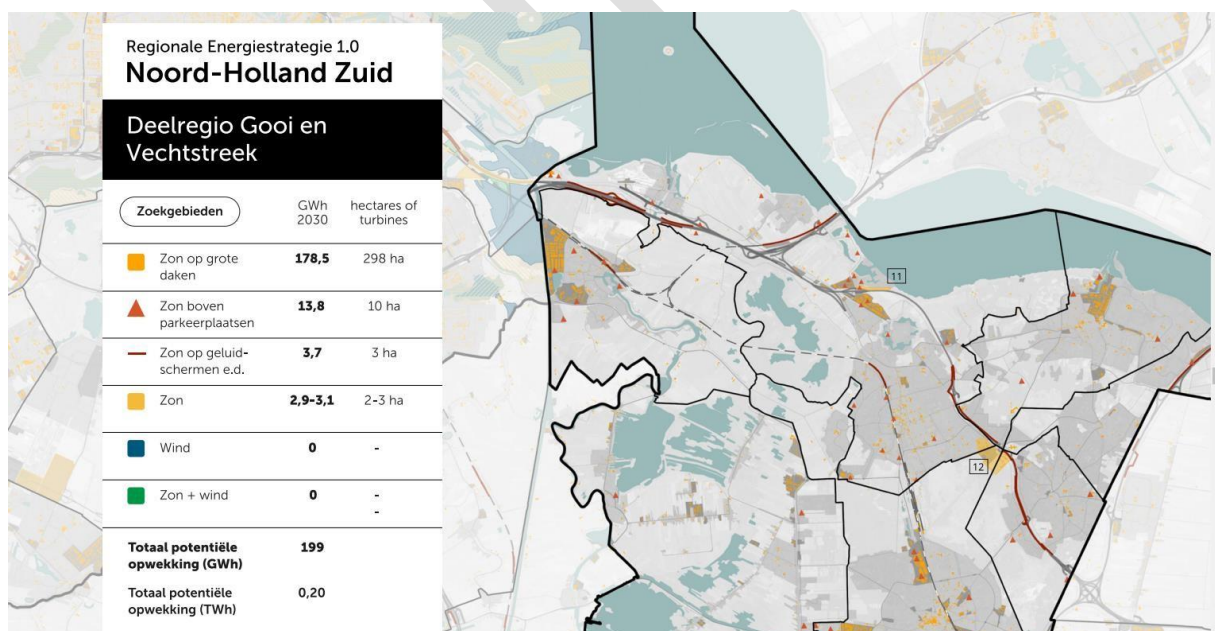
De wethouder van Eemnes heeft in het Bestuurlijke Overleg RES van 30 september jl. aangegeven dat de voorkeur van Eemnes uitgaat naar het vasthouden aan de uitvoering van de vastgestelde RES 1.0, inclusief de daarin gemaakte afspraken over windenergie. Daarmee zouden de gemeenten zelf de regie houden op het winddossier. Niet alle gemeenten binnen de regio Amersfoort zitten echter op deze lijn.

Aanwijzing windlocaties in provincie Noord-Holland Zuid?

Eemnes grenst aan de RES-regio Noord-Holland Zuid, waarbinnen o.a. de buurgemeenten Laren en Blaricum vallen. In deze regio heeft de provincie een minder prominente rol bij de RES dan in de regio Amersfoort.

Binnen onze buurregio is de geprojecteerde hernieuwbare energieopwekking (nog) niet beneden het energie-bod van de RES 1.0 gezakt. De provincie Noord-Holland heeft daarom geen aanleiding om gebruik te gaan maken van haar aanwijsbevoegdheid voor windlocaties.

Zoals op de onderstaande uitsnede van de RES 1.0 Noord-Holland Zuid is te zien, is er geen windenergie voorzien in de regio Gooi en Vechtstreek.

Bron: RES 1.0 Noord-Holland Zuid

Netcongestie

Er is op dit moment sprake van congestie op het hoofdenrgienet van TenneT. Daardoor zijn nieuwe aansluitingen voor grootschalige energieopwekking op dit moment niet mogelijk. Voor ontwikkeling van windenergie is dit naar verwachting geen beperking omdat de doorlooptijd voor realisatie

relatief lang is; 5 tot 8 jaren is geen uitzondering. Binnen deze periode moeten de congestieproblemen zeker opgelost zijn.

Daarnaast dragen windturbines bij aan een evenwichtige energiemix en een goede balans in de energieopwekking uit zon en wind. Deze balans is nodig voor een maximale benutting van het energienet. De verhouding tussen zon en wind in de regio Amersfoort op dit moment niet in balans; 10% windenergie tegen 90% zonne-energie.

Bij het zonneveld A1 in Eemnes ligt een beschikbare netaansluiting van 5 MVa (megavoltampère) die buiten de netcongestieproblematiek valt. Deze aansluiting is direct beschikbaar voor teruglevering van hernieuwbare energie. Hierdoor zou de ontwikkeling van een zonneveld ingezet kunnen worden als alternatief voor windenergie. De potentiële opwekcapaciteit van zo'n zonneveld is rond de 5 MWh per jaar. Het beschikbare netvermogen is niet groot genoeg voor aansluiting van windturbines van het type dat is beschreven in het onderzoek van Bosch en Van Rijn.

Gezondheidsaspecten van windmolens

Op de site van het RIVM wordt het volgende gemeld over gezondheidseffecten van windturbines:

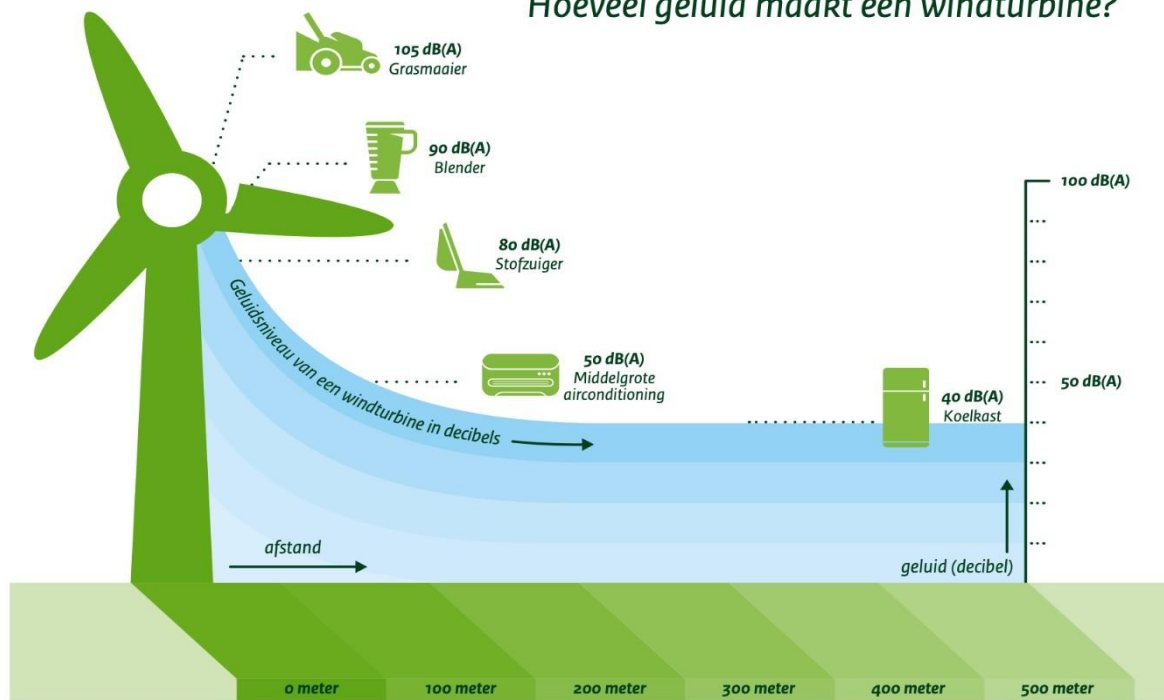
'Hinder en slaap zijn de meest onderzochte effecten van windturbinegeluid. Sinds een aantal jaren is er meer onderzoek beschikbaar over de effecten op het hartvaatstelsel en de stofwisseling.

Uit het overzicht van de wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat er een duidelijke relatie bestaat tussen het geluidniveau van windturbines en hinder.

Er is geen eenduidig bewijs gevonden voor een relatie met slaapverstoring: met andere woorden de ene studie vindt wel een effect en de andere niet.

Voor andere gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten, stofwisselingsstoornissen, mentale gezondheid en cognitieve effecten is niet voldoende bewijs gevonden. Dit kan betekenen dat er geen relatie is, er nog onvoldoende onderzoek gedaan is, het onderzoek van lage kwaliteit is, of dat er tegenstrijdige resultaten zijn'.

Hoeveel geluid maakt een windturbine?

Figuur 1. Schematische weergave windturbinegeluid in vergelijking met andere bronnen* (Op basis van RVO, 2016 met toestemming).

* Deze figuur geeft een schematische weergave, in werkelijkheid kunnen de geluidsniveaus en afstanden per situatie verschillen en zal het geluidsniveau na 300 meter nog verder afnemen.

Bron: Factsheet windmolens van het RIVM, juli 2021

Er wordt momenteel gewerkt aan nieuwe, landelijke omgevingsregels voor windturbines. De verwachting is dat deze regels in de loop van 2023 klaar zullen zijn.

Globale ontwikkelingstijd windturbines

De tijd die nodig is voor de ontwikkeling van een windturbine is mede afhankelijk van lokale omstandigheden. In zijn algemeenheid is een doorlooptijd van 6 tot 8 jaren reël, en nodig voor:

- Beleidsvorming door de gemeente;
- Aanpassing van het bestemmingsplan (ca. 1 jr);
- Overeenkomst met de grondeigenaar en eventueel de gemeente;
- Ontwikkeling van lokaal eigendom;
- Ecologische voorstudie;
- Milieu Effect Rapportage (1-2 jr.);
- Vergunningaanvraag en -verlening;
- Periode onherroepelijk worden vergunning;
- Subsidieaanvraag en financiering;
- Inkoop en levering windturbine;
- Aanleg netaansluiting;
- Bouw en ingebruikname windturbine.

Ingebruikname vóór 2030 betekent dus dat het proces uiterlijk in 2023 gestart moet worden.

Mogelijke scenario's voor Eemnes

In deze notitie zijn drie hoofdscenario's beschreven vanuit de gedachte dat Eemnes voor 1 december aanstaande een formeel antwoord moet geven op de brief van de provincie Utrecht. In de

beantwoording zal Eemnes in elk geval moeten aangeven of zij bereid is het huidige beleid voor windturbines in de raad bespreekbaar te maken.

Het is duidelijk dat een formele, inhoudelijke behandeling van een windenergiebeleid in de raad niet te realiseren is voor 1 december aanstaande. De geschetste scenario's zijn daarom niet primair gericht op een diepe inhoudelijke discussie over windturbines in Eemnes, maar op de vraag of een wijziging in het windbeleid van Eemnes bespreekbaar is voor uw raad.

Bij ieder van de onderstaande scenario's wordt er vanuit gegaan dat het energie-bod van 0,5 TWh, zoals dat is vastgelegd in de RES 1.0, niet ter discussie staat. Dit is ook het uitgangspunt van de provincie geweest bij het opstellen van de brief aan de gemeenten.

De hoofdsenario's zijn:

- I - Ongewijzigd beleid op wind en zon
- II - Geen windenergie; zon is bespreekbaar
- III - Windenergie is bespreekbaar

Om een gevoel te hebben bij de mogelijke opties voor een windbeleid zijn er bij scenario III kort een aantal sub-scenario's beschreven. Deze scenario's zijn niet limitatief en zijn uitsluitend als achtergrond voor de discussie over hoofdsenario III. Het gaat daarbij om:

- III-A - Kleine windturbines
- III-B - Middelgrote windturbines
- III-C - Reguliere windturbines

Hoofdsenario I - Ongewijzigd beleid op wind en zon

In dit scenario houdt de gemeente Eemnes vast aan het huidige beleid voor wind- en zonne-energie. Dit houdt in dat windmolens niet mogelijk zijn, en dat een tweede zonneveld niet eerder bespreekbaar wordt dan in 2024.

De kans is reëel dat in deze situatie het doel van de provincie om voldoende (extra) windlocaties in de regio Amersfoort te realiseren, niet wordt gehaald. Dit zal zeker het geval zijn als andere gemeenten ook niet bereid zijn om (extra) windlocaties te realiseren. Als gevolg daarvan zal de provincie de regio op het winddossier naar zich toetrekken, en locaties voor windturbines gaan aanwijzen. Gemeenten die conform de RES 1.0 wél met de ontwikkeling van windturbines bezig gaan/zijn zullen buiten de regio van de provincie blijven vallen.

Het ligt voor de hand dat de provincie bij de aanwijzing van locaties in eerste instantie kijkt naar hetgeen hierover in de eerder vastgestelde RES 1.0 Regio Amersfoort is afgesproken. Maar dat is niet zeker. De kans is aanwezig dat de provincie (ook) besluit tot het aanwijzen van een windlocatie in Eemnes. In dat geval zal er gekeken worden naar de locaties die in het rapport van Bosch en Van Rijn zijn opgenomen. Het staat de gemeente dan nog steeds vrij om een beter geschikte locatie voor windturbines kenbaar te maken, maar de uiteindelijke besluitvorming ligt bij de provincie.

Dit scenario heeft ook gevolgen voor het vervolg op de RES 1.0 regio Amersfoort. Een ongewijzigd beleid van Eemnes voor windenergie legt een hypotheek op de gezamenlijkheid en de samenwerking binnen de RES-regio. Dit zal het opstellen van een regio-breed gedragen RES 2.0 bemoeilijken.

Op basis van het geldende provinciale beleid zullen er op een aangewezen windlocatie tenminste twee turbines worden geplaatst. Deze windturbines zijn van het type dat ook als uitgangspunt is genomen in het onderzoek van Bosch en Van Rijn.

Hoofdscenario II – Geen windenergie; zon is bespreekbaar

In dit scenario handhaaft de gemeente haar huidige beleid voor windenergie, en staat zij geen ontwikkeling van windturbines toe (ongeacht het formaat van de turbine). Eemnes houdt, conform de huidige uitvoering van de RES 1.0, vast aan de ontwikkeling van zon op daken.

Anders dan in scenario I gaan we er hier van uit dat de gemeente bereid is om de ontwikkeling van een tweede zonneveld per direct bespreekbaar te maken. De gedachte hierbij is dat de gemeente daarmee tegemoet kan komen aan de noodzaak om het RES energie-bod van de regio Amersfoort robuuster te maken. De gemeente Eemnes heeft de provincie en de RES-regio dus iets extra's te bieden.

Ook in dit scenario is de kans reëel dat het RES-doel voor windturbines niet gehaald wordt, en dat de provincie de regio op het winddossier van sommige gemeenten overneemt. Het bespreekbaar maken van een tweede zonneveld verkleint mogelijk wel de kans dat de provincie zal komen tot aanwijzing van een windlocatie in Eemnes.

Het direct bespreekbaar maken van een tweede zonneveld past momenteel niet binnen het coalitieakkoord. Voor dit scenario is het daarom van belang dat het college van B&W een mandaat krijgt om dit scenario te bespreken met de provincie, en het mee te nemen in de officiële reactie op de brief van de provincie.

Een tweede zonneveld is een extra inspanning ten opzichte van de vastgestelde RES 1.0, en sluit aan bij de doelstelling van de gemeente Eemnes om de lokale CO₂-uitstoot verder terug te dringen.

De huidige congestie op het elektriciteitsnet is geen beperking voor de ontwikkeling van een tweede zonneveld. Er is een netaansluiting van 5MVA beschikbaar op de locatie van het bestaande zonneveld A1. Op deze aansluiting mag energie worden geleverd aan het net. Een tweede zonneveld zal qua vermogen en energieopbrengst gelijk kunnen zijn aan het bestaande zonneveld. Het oppervlaktebeslag zal echter 20 - 25% kleiner kunnen zijn door een hogere opbrengst van nieuwe zonnepanelen (dus ca. 5 ha.).

De energieopbrengst van het huidige zonneveld A1 is ca. 4.950 MWh per jaar (= 0,005 TWh). Van een eventueel tweede zonneveld is een vergelijkbare opbrengst te verwachten. Eén zonneveld is daarmee gelijk aan ongeveer 25-30% van de energie die met 1 windturbine kan worden opgewekt (uitgaand van de turbineomvang waarmee gerekend is in het rapport van Bosch en Van Rijn). Daarmee is de extra energieopbrengst van een tweede zonneveld, in de regionale context, beperkt (1% van het energie-bod). De afgelopen jaren hebben meerdere ontwikkelaars interesse getoond in de ontwikkeling van een (tweede) zonneveld in Eemnes. Een tweede zonneveld zou niet ten koste gaan van de mogelijkheid om een batterij voor grootschalige opslag te realiseren op dezelfde netaansluiting.

Keerzijde van een tweede zonneveld is dat het niet leidt tot een meer evenwichtige verhouding tussen zonne- en windenergie in de regio Amersfoort. Een betere balans tussen zon en wind is een tweede, belangrijke doelstelling bij het vergroten van het aandeel windenergie binnen de RES-regio.

Het ligt voor de hand dat de provincie bij de eventuele aanwijzing van windlocaties in de RES-regio in eerste instantie uit zal gaan van de reeds vastgestelde RES 1.0. Hierover is echter geen zekerheid.

Ook in dit scenario ontstaat er mogelijk druk op de samenwerking van gemeenten binnen de RESregio. Dat zal gevolgen kunnen hebben voor het opstellen van een gezamenlijk gedragen RES 2.0.

Opwek Energie op Rijksgronden langs A1 (OER-project) – extra kans voor hoofdsenario II

Alhoewel dit onderwerp niet genoemd is in de tussenbalans-brief het wel relevant voor hoofdsenario II. De effectieve invloed van een tweede zonneveld in Eemnes op het totale energiebod is beperkt (1%). Het OER-project biedt de mogelijkheid om een Eemnesser tegenbod met zonneenergie fors te versterken; robuuster te maken.

Het OER-programma is een initiatief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, en wordt uitgevoerd door Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en Rijkdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Vanuit de RES-regio Amersfoort is gevraagd of de rijksgronden langs de snelweg A1 (tussen knooppunt Hoevelaken en Diemen) in aanmerking komen als OER-project, zodat er onderzoek gedaan kan worden naar kansen voor energieopwekking. Hierop is positief gereageerd, met daarbij het verzoek aan alle gemeenten langs het A1-traject om daar bestuurlijk draagvlak voor uit te spreken. De initiatiefnemers van het OER staan ook open om (agrarische) percelen die grenzen aan de rijksgronden mee te nemen het onderzoek, als een gemeente dat wenst.

In Eemnes is op 28 juni 2021 een motie aangenomen voor een aanpassing in de RES. Door deze motie is de verkenning van locaties vanuit RES-perspectief mogelijk voor alle gemeenten, ***‘met uitzondering van grootschalige zon- en windlocaties op Eemnesser grondgebied, gedurende de komende twee jaren’*** (tot 28 juni 2023). Deze motie hindert daarmee het gewenste bestuurlijke draagvlak van Eemnes voor een OER-project.

Uit overleg is naar voren gekomen dat een gemeente ook draagvlak onder voorwaarden kan uitspreken. Zo zou er door Eemnes gekozen kunnen worden voor ‘deelname’ onder de voorwaarde dat er alleen verkennend onderzoek naar zonne-energie plaats vindt, en dat windenergie uitgesloten blijft. Daarmee voorkomt Eemnes dat zij als enige gemeente binnen de RES regio Amersfoort geen steun geeft aan het OER-programma A1.

Hoofdsenario III - Windenergie is bespreekbaar

Dit scenario gaat er van uit dat windenergie tenminste een bestuurlijk bespreekbaar onderwerp wordt binnen de gemeenteraad. Daarmee houdt de gemeente (voorlopig) de regie op wind in eigen hand. Een formele, bestuurlijke behandeling van het onderwerp wind in Eemnes zal dan wel op redelijk korte termijn moeten plaatsvinden, om te voorkomen dat de provincie alsnog de regie op dit dossier gaat overpakken.

Het bespreekbaar maken van windenergie wil niet zeggen dat de afwegingen die uw raad bij de behandeling maakt, tot een gewijzigd standpunt zal leiden. Mocht na behandeling blijken dat windenergie in geen enkele vorm acceptabel is en blijft, dan leidt dit alsnog tot het terugnemen van de regie door de provincie.

Een gedegen inhoudelijk behandeling van windenergie in de raad zal zeker niet mogelijk zijn vóór 1 december a.s., de datum waarop de provincie een antwoord verwacht op de brief over de tussenbalans RES. Daarom is het in dit scenario van belang dat het college van B&W een mandaat krijgt om de provincie te informeren dat windenergie op redelijke termijn formeel besproken zal worden in de raad.

Windenergie is op RES-niveau een noodzakelijk onderdeel van een gebalanceerde energiemix. Dat is onder andere nodig om verdere congestieproblemen op het elektriciteitsnet te voorkomen. Voor windturbines is de doorlooptijd/realisatietijd tussen de 6 en 8 jaren. TenneT en Stedin verwachten binnen die periode de huidige netwerkcongestie te hebben opgelost. Daarmee zal de aansluiting van windturbines niet op problemen stuiten.

Voor windenergie zijn verschillende beleidskeuzes te maken, gekoppeld aan de grootte van de windturbines. Om de alvast enig inzicht te geven in mogelijkheden van windenergie, zijn hieronder kort drie sub-scenario's (niet limitatief) geschetst voor Eemnes.

Sub-scenario III - A Kleine windturbines

Hier wordt uitgegaan van windturbines met een as-hoogte van 15 meter, en een tiphoogte van 25 meter. Een turbine van dit type heeft een gemiddeld vermogen van 50 KW (= 0,05 MW) met een jaarlijkse verwachte energieopbrengst van 90 MWh.

De energieopbrengst van deze windmolens is relatief laag, met name door de beperkte windsnelheden op lage hoogte en door het relatief kleine rotoroppervlak. Om aan een gelijke energieopbrengst te komen als het bestaande zonnenveld langs de A1 zouden ongeveer 55 kleine windturbines nodig zijn. Dit aantal windturbines lijkt niet direct aannemelijk binnen een gemeente met de omvang van Eemnes. Om eenzelfde energieopbrengst te krijgen als een grote windmolen (conform uitgangspunten Bosch & Van Rijn) zijn zelfs 180 kleine turbines nodig.

Kleine windmolen worden veelal geplaatst in buitengebieden, met name op boeren erven. Vaak gaat het om solitaire windturbines. Daardoor zou dit scenario een minimale bijdrage leveren aan de totaal gevraagde windenergie in RES regio Amersfoort.

Naast de beperkte energieopbrengst kent dit type windturbine een lange terugverdientijd. In de praktijk is een investering in kleine windturbines weinig rendabel, en regelmatig zelfs verlieslatend.

Voor dit type windturbine is een omgevingsvergunning vereist.

Scenario III - B Middelgrote windturbines

Hier wordt uitgegaan van windturbines met een as-hoogte van 65 meter, en een tiphoogte van 100 meter. Een turbine van dit type heeft een gemiddeld vermogen van 1500 KW (= 1,5 MW) en een jaarlijkse verwachte energieopbrengst van 2.970 MWh.

Bij een dergelijk type windmolen ligt het voor de hand dat er één locatie in Eemnes zou zijn waar tenminste twee van dergelijke turbines geplaatst worden. Het minimale aantal van twee sluit aan bij de provinciale omgevingsverordening, waarbinnen in principe geen solitaire windmolens worden toegestaan.

De verwachte energieopbrengst van twee van deze windturbines (4.940 KWh) is te vergelijken met een zonnenveld van ongeveer 5-6 ha. Daarmee ligt de opbrengst dicht in de buurt van het zonnenveld A1.

Voor dit type windturbine is een omgevingsvergunning vereist.

Scenario III - C Reguliere windturbines

Hier wordt uitgegaan van windturbines met een as-hoogte van 166 meter, en een tiphoogte van 240 meter. Een turbine van dit type heeft een gemiddeld vermogen van 5600 KW (= 5,6 MW) en een jaarlijkse verwachte energieopbrengst van 16.128 MWh. Dit is het type windmolen dat ook als uitgangspunt is genomen voor het onderzoek van Bosch en Van Rijn.

Bij een dergelijk type windmolen ligt het voor de hand dat er één locatie in Eemnes zou zijn waar tenminste twee van dergelijke turbines geplaatst worden. Het minimale aantal van twee sluit aan bij de provinciale omgevingsverordening, waarbinnen in principe geen solitaire windmolens worden toegestaan.

De verwachte energieopbrengst van twee van deze windturbines is te vergelijken met een zonneveld van ongeveer 32-40 ha, en is daarmee ruim 6½ keer zo groot als het zonneveld A1. Dit is een significante bijdrage aan de winddoelstellingen binnen de RES regio Amersfoort.

Voor dit type windturbine is een omgevingsvergunning vereist.

GEHEEM